

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความผิดฐานฉ้อโกงในปัจจุบัน เป็นปัญหาการก่ออาชญากรรมในด้านทรัพย์สินที่ได้ปรากฏขึ้นเป็นประจำและมีผลกระทบต่อประชาชน ตามทิศทางของกระแสโลกาภิวัตน์ รัฐเป็นผู้ปกครองพลเมืองภายในรัฐ รัฐจึงไม่สามารถที่จะปฏิเสธได้ในการปกป้องคุ้มครองพลเมืองของตน มิให้ถูกล่วงละเมิดทางทรัพย์สินจากบุคคลอื่น สำหรับกรณีความผิดฐานฉ้อโกงนั้น (Offences of Cheating and Fraud) อาจกล่าวได้ว่า เป็นความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินในรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยเป็นเวลานานและมีรูปแบบของการกระทำความผิดที่มีความหลากหลาย และแบบหลอมมากขึ้นตามแต่ละยุคสมัย ซึ่งแต่เดิมอาจจะเป็นการกระทำความผิดโดยบุคคลคนเดียว ต่อมามีการพัฒนาเป็นการสมคบกันของบุคคลหลายคน (Conspiracy) เพื่อกระทำความผิด จนในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า มีการพัฒนาไปถึงการก่อตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อหลอกลวงผู้เสียหาย เช่น กระทำในนามห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือเป็นกรรมการ ผู้จัดการ ผู้ถือหุ้น หรือสมาชิกในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือการฉ้อโกงโดยอ้างเป็นบุคคลอื่นมีทั้งอ้างเป็นบุคคลธรรมดา หรือเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อหาประโยชน์เข้าแก่ตน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ถือว่า กฎหมายอาญาของไทยจะบังคับเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้ในทุกฐานความผิดไม่ เนื่องด้วยตามหลักกฎหมายอาญาของไทย การที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติว่า เป็นความผิดไว้ ตามความในมาตรา 2 ของประมวลกฎหมายอาญา¹ ซึ่งตรงกับหลักกฎหมายอาญาทั่วไปที่ว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติ”

¹ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 2 บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย. . .”

(Nullum Crimen Nulla Poena Sine Lege) หรือ No Crime, No Punishment Without a Previous Penal Law ด้วยเหตุนี้ เมื่อเกิดข้อเท็จจริงบางประการขึ้น กฎหมายอาญาของไทยในความผิดฐานฉ้อโกงก็ไม่อาจลงโทษให้สาสมกับความผิดหรือความอุจฉกรรจ์ของการกระทำความผิดได้ อาทิเช่น การหลอกลวงว่าเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทย ถือว่า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1894/2550 ซึ่งศาลฎีกาได้พิพากษาว่า จำเลยหลอกลวงผู้เสียหายทั้ง 7 ว่า จำเลยเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานฟื้นฟูเกษตรกรไทยจังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้ผู้เสียหายทั้ง 7 มอบโฉนดที่ดิน สำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่จำเลยเพื่อใช้ประกอบการกู้ยืมเงิน เจตนาของจำเลยเป็นการหลอกลวงผู้เสียหายเพื่อทำลายเอกสารสิทธิ อันเป็นความผิดฐานฉ้อโกง แต่หากพิจารณาถึงกลวิธีอันแยบยล อันอาจทำให้ประชาชนหลงเชื่อแล้ว ย่อมอาจไม่สาสมกับความผิดที่จะได้รับ ดังเช่นในความผิดฐานอื่น เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ หากเป็นการลักทรัพย์โดยลวงว่า เป็นเจ้าพนักงาน ย่อมต้องได้รับโทษหนักขึ้นกว่าการลักทรัพย์ตามปกติ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 335(6)

หรือในกรณีที่มีการหลอกลวงของบุคคลหลายคนโดยร่วมกันกระทำความผิดหรือที่เรียกว่า กลุ่มมิจฉาชีพ เช่น แก๊งวีไอโอพี (VIOP: Voice Over Internet Protocol) เป็นลักษณะแก๊งคอลเซ็นเตอร์ออนไลน์ฉ้อโกงข้ามชาติ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิดทั้ง โทรศัพท์และคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตไปหาเหยื่อในประเทศจีนและไต้หวัน หลอกลวงหลายรูปแบบ อาทิ อ้างเป็นกรมสรรพากรจะคืนภาษี อ้างว่าเหยื่อได้รับรางวัลจากบริษัทและองค์กรต่าง ๆ เมื่อเหยื่อหลงเชื่อจะหลอกให้โอนเงินผ่านระบบเอทีเอ็ม เข้ามายังบัญชีธนาคารในประเทศไทยที่เครือข่ายที่ใช้เอกสารปลอมเปิดเอาไว้ ก่อนจะกดเงินออกมา หรือทำการหลอก ข่มขู่ หาข้อมูลจากประชาชนทั่วไปโดยการสุมโทร ผสมกับหลากหลายรูปแบบในการหลอกลวง อาทิ โทรมาจากธนาคารพาณิชย์แอบอ้างว่าติดค้างหนี้อยู่ให้ไปที่ตู้ ATM เพื่อโอนเงินมาชำระหนี้ โทรมาจากศาลอาญาว่าไปทำความผิดเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงินและจะถูกออกหมายจับถ้าไม่โอนเงินมาตามที่แอบอ้าง หรือโทรมาจากเจ้าหน้าที่สรรพากรอ้างว่ายังไม่ได้ชำระหนี้และข่มขู่เอาข้อมูลจากบัตรประชาชน เพื่อที่สามารถตรวจสอบข้อมูล

ต่าง ๆ ของคนอื่น เช่น ข้อมูลทางการเงิน ข้อมูลบัตรเครดิต ฯลฯ ได้มากมาย หรือกระทั่งอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรหลอกว่าจะโอนภาษีเงินได้เข้าบัญชีให้และหลอกให้ผู้เสียหายไปกดเงินที่ตู้ ATM เมื่อเหยื่อหลงเชื่อจึงให้โอนเข้าบัญชีของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่เป็นขบวนการมีทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศ ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมี แก๊งตลกทอง แก๊งหลอกให้เล่นการพนันหวังเอาทรัพย์สิน แก๊งไปห่วย แก๊งอ้างเป็นราชการ (บางสี) ขอเงินสนับสนุนในกิจการต่าง ๆ แก๊งหลอกขายของปลอม แก๊งหลอกเรียไร้อ่างการกุศล แก๊งหลอกลงทุนเข้าซื้อรถแล้วนำไปขายและ เคลมจากบริษัทประกันภัย เป็นต้น แม้ตามแนวคำพิพากษาฎีกาของไทย จะถือว่าผู้ที่ได้ร่วมกระทำผิดนั้น ถือเป็นตัวการ ตามมาตรา 83 โดยได้รับโทษเช่นผู้กระทำความผิด แต่อัตราโทษที่กฎหมายบังคับ ก็มีอัตราโทษเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติแต่ประการใด ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 633/2546 ซึ่งศาลฎีกาได้พิพากษาว่า จำเลยทั้งสามกับ ย. ทำที่ขอซื้อผ้าจากโจทก์ โดยหลอกให้โจทก์ขนผ้าขึ้นรถแล้วบอกว่าจะชำระราคาผ้าก่อน 20,000 บาท ส่วนที่เหลือให้ตามไปเก็บ จาก ย. เมื่อนุตรสาวของโจทก์ร้องให้ ภริยาของโจทก์เข้าไปดูเลขนุตรสาวภายในร้าน จำเลยทั้งสาม กับ ย. ก็พากันนำรถบรรทุกผ้าออกไปจากร้านทันที จำเลยทั้งสามกับ ย. มีเจตนาทุจริต หลอกหลวงให้โจทก์หลงเชื่อว่าจะซื้อผ้ามาแต่ต้นด้วยการวางแผนเป็นขั้นเป็นตอนและไม่มีเจตนาจะใช้ราคาผ้าเลย จึงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 และมาตรา 83 ซึ่งหากนำมาพิจารณากับความผิดฐานอื่น เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 335(7) หรือความผิดฐานชิงทรัพย์ โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ตามมาตรา 340 กฎหมายถือว่าต้องได้รับโทษมากขึ้นกว่าปกติ ทั้งนี้ เพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในการข่มขู่ (Punishment as a Deterrence) หรือป้องกันผู้บริสุทธิ์ ให้มีการไตร่ตรองก่อนที่จะลงมือร่วมกระทำความผิดกับบุคคลอื่น

หรือการหลอกหลวงเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของทางราชการ การหลอกหลวงในรูปแบบของบริษัท หรือการหลอกหลวงในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวเช่นนี้ ควรจะต้องมีการบัญญัติให้เป็นความผิดไว้ เนื่องด้วยมีรูปแบบและความเสียหายที่กระทบต่อคนหมู่มาก และเพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในการควบคุมอาชญากรรม นอกจากนี้ ทรัพย์สินที่ได้ไปจากการหลอกหลวง ก็ควรมีการกำหนดโทษ (Punishment Imposed) ตามความ

เสียหายของมูลค่า (Value Damage) ของทรัพย์สินนั้น เพื่อให้เกิดอัตราโทษที่เหมาะสมกับความอุกฉกรรจ์ที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อขึ้น เพราะมิฉะนั้นแล้ว ผู้กระทำความผิดฐานฉ้อโกงอันได้ประโยชน์จากทรัพย์สินของผู้ถูกหลอกลวงหรือของบุคคลที่สาม เพียง 100 บาท ย่อมต้องได้รับโทษเช่นเดียวกับ ผู้กระทำความผิดฐานฉ้อโกงอันได้ประโยชน์จากทรัพย์สินของผู้ถูกหลอกลวงหรือของบุคคลที่สาม เป็นจำนวนเงิน 1,000,000 บาท ซึ่งย่อมไม่เกิดความเป็นธรรมทางกฎหมาย

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น เห็นว่า ความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย ยังคงมีปัญหาบางประการที่ไม่อาจลงโทษผู้กระทำความผิดได้เหมาะสมกับความผิดที่ได้ก่อขึ้น เมื่อเกิดข้อเท็จจริงบางประการ เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดไว้ อีกทั้งอัตราโทษที่กำหนดไว้ก็ไม่เหมาะสมกับมูลค่าของทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ประโยชน์ ด้วยเหตุนี้ ทำให้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะต้องศึกษาเปรียบเทียบกับความผิดฐานฉ้อโกงตามกฎหมายต่างประเทศว่า มีความสอดคล้องหรือมีความแตกต่างกับประมวลกฎหมายอาญาของไทยอย่างไร เพื่อนำมาเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนากฎหมายอาญาของไทยให้เหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดและทฤษฎีในการลงโทษ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดโทษให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น อันเนื่องมาจากเหตุฉกรรจ์ให้เหมาะสม

2.2 เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมา แนวความคิดของความผิดฐานฉ้อโกงตามกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย

2.3 เพื่อศึกษาถึงหลักกฎหมายในเรื่องของความผิดฐานฉ้อโกงและเหตุฉกรรจ์ว่ามีหลักการเช่นไร

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาของการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ตามกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ ในคดีอาญาบางลักษณะและเสนอแนวทางที่เหมาะสม ในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานฉ้อโกงให้เหมาะสมกับคดีบางลักษณะ

2.5 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาต่าง ๆ เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการแก้ไขบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย

3. ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะศึกษาถึงแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษว่า มีความเป็นมาอย่างไร และองค์ประกอบในความผิดฐานฉ้อโกง กับเหตุการณ์จริงว่า มีความสอดคล้องหรือเหมาะสมเพียงไร โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะอันเป็นแนวทางในการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาของไทยต่อไป

4. สมมติฐานของการศึกษา

การลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฉ้อโกงในเหตุการณ์จริง ไม่เพียงพอและเหมาะสมกับการก่ออาชญากรรมของสภาพสังคมในปัจจุบัน ที่มีการกระทำที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น จึงควรจะต้องมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฉ้อโกง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและครอบคลุมรูปแบบของความผิด

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร ทั้งที่เป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ จาก บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์ วารสาร ตำบฏกฎหมาย และแหล่งฐานข้อมูลทางเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อนำมาประมวลและสังเคราะห์ อันนำไปเป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

6.1 ทำให้ทราบและเข้าใจแนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีต่าง ๆ ในเรื่องของการลงโทษ

6.2 ทำให้ทราบและเข้าใจแนวความคิดการบัญญัติกฎหมายในเรื่องของเหตุการณ์จริงตามที่ปรากฏในกฎหมายไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

6.3 ทำให้ทราบถึงความแตกต่างและการคุ้มครองทางกฎหมายของความผิดฐานฉ้อโกงตามกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศว่า มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

6.4 ทำให้สามารถนำความเป็นไปได้และข้อดีข้อเสียที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายอาญาของไทยให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเหมาะสมกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน